

CINQUANTA ANYS DEL CONGRÉS DE CULTURA CATALANA

Mariona Lladonosa

FOCUS

El Congrés de Cultura Catalana (1975-1977) ha estat el gran oblidat de les experiències de memòria i mobilització social del catalanisme i l'antifranquisme dels anys setanta. D'una manera o una altra, espais com l'Assemblea de Catalunya (1971-1977) o, fins i tot, l'Assemblea Permanent d'Intel·lectuals Catalans (1970-1975) són plataformes unitàries que han estat àmpliament reconegudes com a instruments de l'antifranquisme més robust. Tanmateix, el Congrés de Cultura Catalana (CCC) va tenir una importància cabdal per al catalanisme. No només per la seva capacitat de mobilització i activació territorial, sinó també per la seva funció fonamental en la construcció i imaginació d'un nou projecte nacional de la cultura sociopolítica catalana contemporània. El Congrés començava quan Franco encara era viu i acabava des-

prés de les eleccions del 15 de juny de 1977, en plena Transició.

Va néixer a partir d'un primer impuls del Col·legi d'Advocats de Barcelona, però amb la vocació d'ultrapassar el públic acadèmic i assolir un ressò popular en el conjunt dels Països Catalans, tant pel que fa a l'àmbit d'estudi com a la localització de les activitats del Congrés. Els objectius del Congrés eren tres: estudi, sensibilització i promoció cultural. Entre 1975 i 1976, es gesta la preparació de la proposta i, des d'aleshores fins al 1977, tenen lloc els debats centrals i les iniciatives principals del Congrés. Per a donar cos a aquests tres objectius van crear-se vint-i-quatre àmbits de treball i cinc campanyes d'agitació i promoció territorial. Els àmbits de treball van ser: Llengua, Estructura educativa, Recerca, Història, Estructura Social, Dret, Institucions, Ordenació del territori, Economia, Estructura Sanitària, Indústria, Agricultura, Turisme, Música, Cinema, Producció literària, Arts plàstiques, Teatre, Arquitectura i disseny, Antropologia i folklore, Esports i lleure, Mitjans de comunicació i Fet religiós. Les campanyes de promoció territorial es van centrar en la Campanya per a la Salvaguarda del Patrimoni Natural; la Campanya d'Identificació dels Països Catalans —més coneguda com «El Català al Carrer»—; la Campanya per a l'Ús oficial de la Llengua Catalana; la Campanya per a la Revitalització del Folklore i la Campanya per les Institucions. A partir de la segona meitat de 1977, va tenir lloc la presentació de conclusions i propostes. Paral·lelament, el Congrés es va visibilitzar a través d'iniciatives locals i culturals de tota mena, com ara concerts, festivals, recitals, jornades culturals, cicles, fires, festes, cinefòrums, exposicions, actuacions i performances que omplien d'activitat popular el Congrés.

El seu esquelet vertebral organitzatiu era important. S'inicia a través de l'impuls d'una Comissió Promotora formada per totes les entitats que progressivament es van anar adherint a la iniciativa. A posteriori, es va crear una Comissió Permanent formada per més d'una vuitantena de membres en representació d'institucions, entitats i personalitats del món cultural del Principat, el País Valencià, les Illes Balears i la Catalunya del Nord. D'aquesta comissió, en surt un Comitè Executiu format per una vintena de persones. A la pràctica, era l'òrgan rector del Congrés, però ho feia amb el suport d'un Secretariat Cultural encarregat de dur

Cloenda de la campanya "Per les Institucions Autònòmiques" a Cornellà de Llobregat, 22 d'octubre de 1977. Foto: Jaume i Anton Muns

MARIONA LLADONOSA és llicenciada en Ciències Polítiques i doctora en Sociologia. Fa classes a la Facultat d'Educació, Psicologia i Treball Social de la Universitat de Lleida i a l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la UAB. És membre de la Junta Directiva d'Òmnium.

a terme la tasca cultural del Congrés i format pels responsables d'endegar els àmbits amb representació a la Comissió Permanent. A partir de 1976, el Congrés passa a comptar amb una gerència professional amb responsables d'economia, promoció, premsa i secretaria, entre d'altres. I, simbòlicament, s'hi afegeix un patronat format per un president i cinc vicepresidents, un per a cada territori dels Països Catalans.

El CCC va exercir una funció de revisió, d'actualització i redefinició de la cultura en uns termes absolutament innovadors. Entre 1971 i 1977, s'intensifica el procés de ruptura amb el franquisme a Catalunya. Aquesta dinàmica es visibilitza de forma cada cop més oberta en l'espai polític, cultural, sindical, veïnal, universitari, eclesial, etc. però també en els espais dels col·legis professionals, l'àmbit comarcal, el món de la literatura, el teatre, la música i les arts. És el moment de la pèrdua de l'hegemonia social, cultural i ideològica del franquisme i els seus aliats. En termes culturals, en sentit ampli, és el gran moment progressista del catalanisme i el gran moment de reivindicació transversal de la llengua catalana en el context dels Països Catalans.

El moment polític de floriment d'espais de transformació social s'ha de llegir en dos temps. Un d'intern, en el context de les dinàmiques del franquisme i l'antifranquisme,

i l'altre, en el marc del context i les influències del canvi cultural de caràcter internacional. Sense cap dubte, tots aquests canvis van acompanyats d'un factor generacional de renovació (un gran motor de la història) i la superació d'un escenari de postguerra, que molt bé expliquen els historiadors Eric Hobsbawm o Tony Judt des de diferents paradigmes interpretatius.

El CCC és un bon testimoni d'aquesta onada de canvis globals, nacionals i locals en termes discursius. Va recollir un nou context sociopolític amb impacte directe sobre la concepció de la identitat catalana i la seva modernització. No es tractava només que es reprenguessin corrents anteriors a 1939, sinó que les influències ideològiques i culturals, internacionals i pròpies, entraven plenament en el debat social del moment, especialment a través de la força discursiva i política del marxisme. Van emergir la voluntat d'innovació i desconventionalització de les pràctiques culturals i polítiques, el reconeixement dels drets culturals i lingüístics, la incorporació de nous marcs referencials vinculats a les noves lluites socials. L'apropiació del carrer i la força d'aquestes lluites socials i polítiques van marcar el pols dels temps i del mateix CCC. Era un nou moment, en què s'estava superant la via resistencialista del catalanisme anterior, avançant cap a una nova fase: la vocació d'assentament i l'etapa de la normalització. Josep Maria Castellet es referia al CCC com un projecte per un horitzó més llunyà. El Congrés de la Cultura Catalana va tenir lloc en aquest marc social i destaca per la transversalitat ideològica dels seus components i la seva voluntat unitària. Probablement, va ser un dels darrers espais unitaris del catalanisme de Transició.

Per fer-nos una idea de les dimensions del Congrés, les xifres finals en són el millor indicador de la seva magnitud: 15.000 adhesions individuals; 1.400 entitats; 12.400 congressistes; 3.400 persones que participaren en el treball dels àmbits; 300 secretariats d'àmbit comarcal i 50 secretariats de barri; 63 ajuntaments; 29 col·legis professionals; 19 grups catòlics o parròquies; 130 escoles, associacions de pares o entitats educatives i 20 entitats dedicades al cant coral. La seva dimensió ens permet parlar d'una de les iniciatives de mobilització cultural i popular més importants ja no només a Catalunya o en l'antifranquisme, sinó en el conjunt d'Europa.

Reunió a Barcelona dels secretariats. Foto: Vicenç Matas

LA LLENGUA COM A PUNT DE SORTIDA

Històricament, la llengua ha estat un element central del catalanisme i de l'acció resistencialista, sobretot durant el franquisme. El CCC eixampla d'una forma totalment nova els marges de la lluita lingüística clandestina precedent. Obre un ventall de nous espais de demanda, socialització i aprenentatge lligat a l'educació, la renovació professional i els espais de cultura i socialització popular.

Si a la dècada dels seixanta es va començar a reivindicar l'ensenyament del català a l'escola; aviat es passaria del «català a l'escola», a l'escola catalana o l'escola en català, i a reclamar-ne l'ús en tots els nivells de l'ensenyament. La llei general d'educació de 1970 va permetre la introducció de l'ensenyament del català —de «les llengües natives»— a l'educació preescolar i l'ensenyament general bàsic, si bé sovint, a la pràctica, s'impartia fora de l'horari escolar. Als setanta, aquesta demanda s'accentuava, especialment entre 1974 i 1975, i això explica també el ressò del Congrés de Cultura Catalana. Però també visibilitza l'interès per la modernització, la renovació i la gratuïtat de l'ensenyament, o la millora professional dels educadors i educadores. La normalització de la presència del català a l'escola anava acompanyada de la millora democràtica

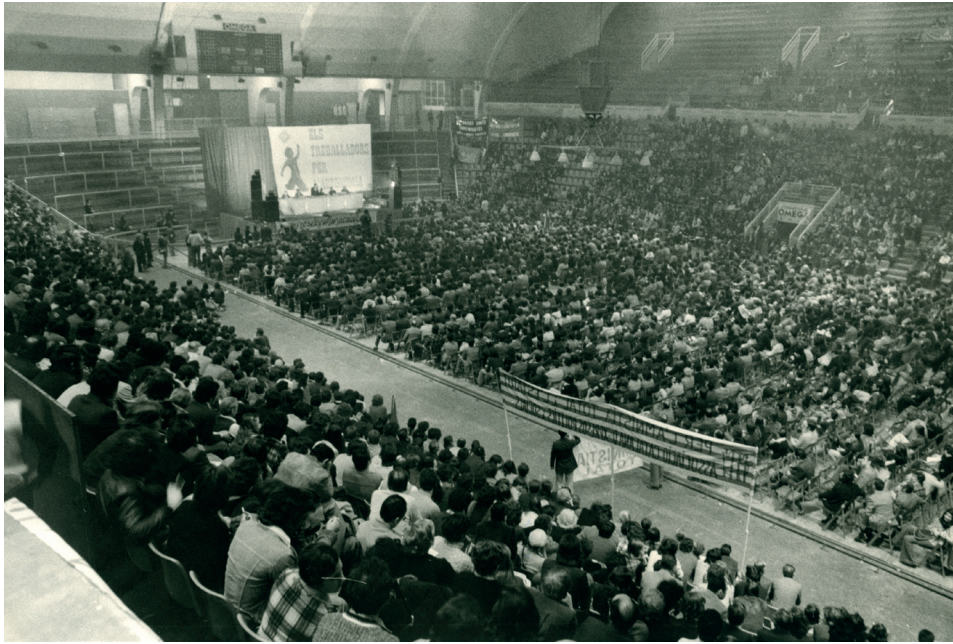
de les institucions docents. I normalitzar es traduïa en la voluntat de (re)naturalitzar la llengua catalana i les seves representacions culturals com a símbols bàsics del sistema social. Primer a Catalunya i, a posteriori, en el conjunt dels Països Catalans.

El gener de 1975, Josep Pi-Sunyer i Cuberta, secretari general del Col·legi d'Advocats de Barcelona, va decidir plantejar una iniciativa del Col·legi a favor de la llengua i la cultura catalanes dins de l'horari escolar. Es proposava la creació d'una Comissió de defensa de la llengua catalana per adreçar-se al ministre d'Educació i Ciència. Es plantejava l'organització d'un «gran congrés en defensa de la cultura catalana», promogut pel Col·legi d'Advocats a escala intercol·legial amb la col·laboració de tots els col·legis professionals de Barcelona. El Col·legi d'Advocats de Barcelona manifestava haver treballat de forma explícita per la defensa dels drets humans, la llibertat individual, el dret d'associació i reunió, així com el dret de poder opinar, i s'havia pronunciat a favor de l'amnistia i de l'indult i per l'abolició de la pena de mort. Però la defensa del català continuava sent un buit en termes de protecció dels drets. Els conflictes del moment per a l'ensenyament del català especialment al Prat de Llobregat i Cornellà, la interpretació restrictiva de la llei, els obstacles per a l'ús del català a la ràdio i la televisió i a la premsa exigien d'un nou compromís col·lectiu. Un compromís que d'entrada es plantejava en termes de defensa. L'experiència resistencialista i la consecució d'una identitat de resistència continuava induïda per la reivindicació de formes de supervivència-oposició a la lògica dominant del sistema normatiu franquista.

La declaració de la Junta de Govern del Col·legi va sortir els dies següents a la premsa. Anna Balletbò explicava que l'endemà els telèfons no paraven de sonar amb l'adhesió dels col·legis professionals i entitats de tot el territori, com també ho faria la premsa d'arreu del país. Òmnium Cultural, per la seva banda, a més a més d'adherir-s'hi, creava una comissió de treball per participar en la realització del Congrés. Al llarg dels mesos següents s'hi afegirien més adhesions com la d'Enciclopèdia Catalana, el Centre Excursionista de Catalunya, el Gremi Sindical de Llibreters de Barcelona, l'Ateneu Barcelonès o el Cercle d'Economia, per esmentar alguna de les més conegudes. El ressò de la iniciativa va superar amb escreix les previsions. El governador civil Rodolfo Mar-

Miquel Casals, Josep Tarradellas i Carles Rahola. Foto: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons Congrés de Cultura Catalana.

Miting dels sindicats al Palau d'Esports de Barcelona. Foto: Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Fons Congrés de Cultura Catalana.

tín Villa es va mostrar hostil a la idea d'un congrés de defensa de la cultura catalana. En paral·lel, es va produir un fet bàsic que va accelerar les dinàmiques de suport al CCC. El regidor de l'Ajuntament de Barcelona Josep Solé-Padró presentava el mes de febrer de 1975 una moció sobre l'ensenyament del català a les escoles en què es demanava una partida de 100 milions de pessetes del pressupost municipal perquè en totes les escoles d'EGB de la ciutat s'ensenyés el català. 18 regidors hi van votar en contra al ple municipal de març del 1975. La polèmica va suposar el creixement de les adhesions al CCC i l'extensió de mocions similars en nombrosos plens municipals catalans. La Federació d'Associacions de Veïns va impulsar el manifest «Volem els ajuntaments i l'escola catalans i democràtics» signat per 118 entitats, amb un paper rellevant del PSUC en el seu impuls. La demanda de l'ensenyament de la llengua catalana a les escoles va acompanyar-se de la petició d'ajuts econòmics de suport. Però també de la reivindicació de l'ús del català als actes públics, privats i oficials, la promoció de l'activitat cultural catalana, la presència de la bandera catalana als ajuntaments i l'adhesió al Congrés de Defensa de la Cultura Catalana per part d'aquests. La importància de la llengua va marcar també l'enfocament de la reivindicació de l'ús social de la llengua. Era un camí imparabile cap a la represa democràtica i lingüística del país

REPENSAR LA CULTURA EN UN SENTIT TOTAL

Entendre la rellevància del CCC no passa

només per conèixer la seva capacitat de mobilització social, lingüística o l'extensió territorial. Un dels elements més importants del Congrés va ser la seva importància en la transformació de l'imaginari cultural del país i les seves expressions. Dit d'una altra manera, el CCC va exercir una funció de revisió, actualització i (re)definició de la cultura. Va donar un protagonisme innovador a les interpretacions socials de la identitat nacional del catalanisme, i ho va fer en termes progressius. El CCC ens ajuda a conèixer un moment fonamental de transició en els imaginaris del catalanisme i les dialèctiques entre tradició-modernització, cultura elitista-cultura popular i canvi-continuitat.

L'exemple més clar d'això són els vint-i-quatre àmbits de treball esmentats. La definició d'aquests temes com a àmbits de cultura catalana és la mostra de l'obertura conceptual de la noció de cultura del moment. Una cultura que és *valor total*. Aquesta perspectiva d'una cultura en sentit ampli va determinar una concepció superadora del limitat imaginari culturalista precedent. I la relació entre la imaginació de la nació des d'aquest revisat paradigma cultural, sumada a les pràctiques socials que recull el Congrés, van ser rellevants en la definició de la identitat i la fabricació d'una nova «consciència» nacional que s'imaginava plenament popular i interclassista.

El Congrés va convertir-se també en un laboratori d'idees per a l'esbós de l'estructura institucional democràtica de l'etapa següent. De les aportacions dels vint-i-quatre àmbits i dels debats culturals hi apareixen alguns *llocs* bàsics de la modernitat. En primer lloc, sobre la conceptualització de la noció de cultura catalana tal com ja hem apuntat. El treball dels àmbits s'estructurava amb una mateixa forma: una prospectiva de passat, un inventari dels buits culturals i una proposta per omplir aquells buits a través d'una política específica. Aquesta formulació acabava revelant un mecanisme de construcció nacional bàsic: establia la relació entre passat-present-futur. És interessant perquè va recollir un moment en què les formes antigues de representació dels continguts culturals de la catalanitat entraven en tensió amb el present i amb el context d'expectatives de ruptura amb el règim franquista. I, al seu torn, s'inseria en les lògiques del context cultural europeu de la segona meitat del segle XX i el marc de la nova cultura de masses.

La voluntat de popularització del congrés era una aposta central. Així ho demostren els debats interns per a la superació d'una visió elitista de la cultura. Ho veiem també en la territorialització del Congrés: en les noves formes d'arrelament, acció i difusió a través dels barris, de les comarques, però també dels seus agents socials: de la classe treballadora, de la immigració, de la joventut, etc. El CCC, en bona part, es relligava a la tradició precedent del catalanisme popular tan ben estudiada per Josep Termes o Josep Benet.

Una de les produccions del Congrés, la ponència de Continguts Culturals, és especialment significativa en termes de declaració de principis polítics. Al llibre *Una nova cultura per al poble* [Mariona Lladonosa i Manuel Lladonosa, Enciclopèdia, 2021], vam explicar-la com la manifestació d'un compromís de modernització de la Nació des del nacionalisme voluntarista i l'agitació cultural. S'expressava a través de la reivindicació

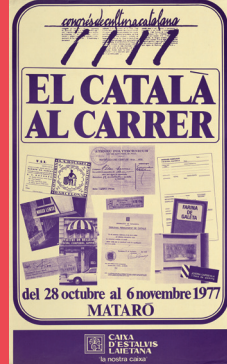
de la llibertat, la creativitat, la mobilització social i la justícia. El canvi conceptual en aquests termes va ser fonamental en l'evolució del catalanisme, perquè implicava la incorporació d'uns valors d'ordre social que acompanyarien el llenguatge de l'emancipació que hem conegut al canvi de segle i podem reconèixer en bona part del catalanisme sobiranista, almenys fins al 2020.

UNA PROJECCIÓ DE LA IDENTITAT NACIONAL EN TRANSFORMACIÓ

Si la renovació de la idea de cultura popular oferia al projecte de la catalanitat nous marcs simbòlics concrets sobre els quals construir-se, això no vol dir que la «consciència col·lectiva» i la memòria no formessin part de les formes de continuïtat històrica desitjades. Però hi ha un element nou: de quina manera les identitats socials passaven a ser centrals en les formes d'identificació amb la Nació. Suposava que diverses experiències socials, en termes de classe,

La importància dels cartells al Congrés de Cultura Catalana

Es pot resseguir l'impacte del Congrés també a través dels cartells dels nombrosos dissenyadors i artistes que hi han col·laborat: Joan Miró, Josep Maria Subirachs, Antoni Tàpies i tants d'altres. Els podeu veure al web <https://congresdeculturacatalana.cat>. El cartell commemoratiu d'enguany és fruit de la col·laboració entre Perejaume i Frederic Amat.

d'orígens, de gènere, etc. eren rellevants en relació amb el sentit de catalanitat, projectant-se sobre la nació. La naturalització de la protesta de la classe treballadora tindria lloc també gràcies a la capacitat d'incidència al Congrés tant del PSAN com del PSUC.

En el Congrés de Cultura Catalana això s'expressava, primer, a través de la noció de poble i l'interclassisme nacional. Aquesta era una de les potes del projecte polític del catalanisme del Congrés: proposar una cultura catalana que pogués ser assumida col·lectivament per tothom. I lligat a aquesta qüestió, si hi ha un tema present que travessa els debats i les perspectives del Congrés, és la immigració i els reptes d'incorporació nacional d'aquesta. L'ús de la idea d'«un sol poble», fortament recreada en el cicle històric precedent, era fonamental en el Congrés a través del reconeixement de la diversitat d'orígens de la població catalana, la defensa dels drets socials i polítics i la defensa de la democràcia com a elements indestructibles.

D'altra banda, d'acord amb la concepció que els Països Catalans eren una comunitat nacional que integrava realitats diverses, el CCC va ser el moment històric de reivindicació més important de la unitat d'aquests a través de la defensa de la Nació cultural: amb una cultura catalana diversa, però amb la llengua catalana com a element nuclear i de cohesió. Entitats centrals de tots aquests territoris van col·laborar amb el Congrés: l'Obra Cultural Balear, l'Institut d'Estudis Eivissencs, el Centre Pluridisciplinari d'Estudis Catalans del Centre Universitari de Perpinyà, el Grup Rossellonès d'Estudis Catalans (GREC) i la Universitat Catalana d'Estiu s'adherien al Congrés de Cultura Catalana a banda d'entitats i agrupacions locals i personalitats del conjunt dels Països Catalans. L'aportació de l'àmbit de Producció Literària del Congrés, amb la celebració de la primera Trobada d'Escriptors dels Països Catalans a Gandia (1976), va ser un dels grans moments del CCC en aquesta línia. De la trobada d'escriptors en sorgiria l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

I, finalment, també a través de la defensa del sentit social de la terra i la centralitat de la dimensió territorial i comarcal que el Congrés plasma amb força. Això es feia evident en la reivindicació i identificació microterritorial i la construcció de la dimensió comunitària. N'és significativa la importància dels debats dels àmbits sobre les qüestions d'ordenació, desposseïció i explotació del

territori. També ho van ser per la confluència de dinàmiques de transformació social i la capacitat discursiva d'actors locals que, a través dels àmbits i els debats generals, trobaven nous espais de vertebració i visibilització de les seves demandes i reivindicacions. El Congrés va exercir una funció d'enxarxament entre les comarques i les seves lluites socials. Malgrat certa tendència recurrent a presentar la realitat urbana i rural dels Països Catalans com a realitats diferenciades, espais com el del CCC van permetre a les comarques espais d'obertura a les demandes de democratització i modernització.

L'HORA DE LA NORMALITZACIÓ I EL LLEGAT DEL CONGRÉS

La normalització va ser el gran marc simbòlic del Congrés a l'hora d'imaginar el futur nacional. La idea de normalització acabaria penetrant en tots els àmbits del Congrés com a forma d'ús equivalent a la idea de la democratització i la capacitat d'institucionalització del catalanisme com a projecte de governança. El pujolisme, temps després, s'apropriaria del relat de la normalització i l'assimilava al seu projecte de governabilitat. Però la idea de la normalització com a idea de reconstrucció nacional i modernització neix als setanta i té sentit propi en el catalanisme progressiu. La pugna per la normalització va venir després en la forma com les forces polítiques la definien. Que el CCC fos un espai unitari no volia dir que el Congrés estigués exempt de ser lloc de batalla per al control del relat cultural. Sobretot entre el PSUC i el PSAN i un catalanisme d'arrel més conservadora o liberal lligat a unes formes culturalistes més clàssiques. A més a més, cal tenir en compte també que, amb la convocatòria de les primeres eleccions democràtiques, els partits polítics van convertir-se en una enorme força de pesca d'arrosegament de les forces culturals i polítiques de l'antifranquisme.

En qualsevol cas, el Congrés de Cultura Catalana, a través de les discussions dels àmbits, va fer una aportació rellevant i va esbossar l'estructura institucional democràtica del futur. Un model que en alguns casos es va materialitzar en infraestructures posteriors: el Gabinet d'Assessoria i Promoció de la Salut sorgit de l'àmbit d'Estructura Sanitària del CCC i del Col·legi de Metges de Barcelona; l'Institut Català de la Comunicació, sorgit de l'àmbit de Mitjans i Comunicació o el Grup de Planificació

Els 40 reptes del Nou Congrés de Cultura Catalana

La crida del Nou Congrés de Cultura Catalana convida a la participació de tothom en quatre àmbits de treball, amb la voluntat de generar noves il·lusions, horitzons i lideratges per construir un full de ruta en clau de país per als propers 50 anys. El Nou Congrés vol ser, per damunt de tot, un gran projecte col·lectiu que transformi els reptes en oportunitats. El passat ens encoratja. El present ens convoca. El futur ens desafia.

ÀMBIT 1

Com ens mantenim?

1. **Vertebrar i equilibrar el territori** amb una visió integrada, equitativa i global
2. Fer front a l'**emergència climàtica**
3. Potenciar les **oportunitats per al jovent** i fomentar el desplegament del seu talent
4. Afrontar la **vulnerabilitat del territori** i generar instruments de protecció, cura i resiliència davant del **canvi global**
5. Revalorar el **paper de les empreses** i estimular el seu compromís amb la societat perquè hi generin un **impacte positiu**
6. **Detectar àmbits** per a l'excel·lència en l'economia amb **potencial d'innovació**, singularització i creació de valor
7. **Generar estratègies** innovadores, eficients i participatives **en la gestió pública**
8. Afrontar la **transició energètica**
9. Generar una **nova cultura del consum**
10. Foment de **nous hàbits alimentaris** a partir de la producció de proximitat i la **regeneració del sector primari**

ÀMBIT 2

Com ens comuniquem?

1. Potenciar l'**ús social de la llengua** i normalitzar-lo en tots els sectors i tots els territoris
2. Reforçar el **vincle entre llengua comuna i identitat col·lectiva** com a element cohesionador dels Països Catalans
3. Revertir les dinàmiques de minorització de la llengua i **recuperar el seu valor** per a les persones **com element d'inclusió** en la comunitat
4. Abordar la incidència de les **noves formes de difusió cultural** (particularment, les plataformes digitals) en l'ús de la llengua i incrementar-hi la presència de la llengua catalana
5. Ampliar els registres i espais per a l'ús de la llengua, especialment en els **nous entorns informals que generen les xarxes socials**
6. **Millorar la capacitat lingüística** de la població, particularment del jovent, i **incrementar el prestigi de la llengua**
7. Generar noves estratègies i mitjans de comunicació amb una perspectiva integrada del conjunt dels Països Catalans per **superar la segmentació comunicativa**
8. Afrontar els nous reptes de la comunicació, particularment en relació amb les diverses formes de **censura**, de **manipulació** i de **banalització del discurs públic**
9. Afrontar els **desafiaments relatius a la propietat intel·lectual** en un context que facilita la reproducció, l'alteració i la reutilització dels productes culturals
10. Abordar l'**homogeneïtzació cultural i lingüística en el món globalitzat** i dissenyar estratègies de reforçament per a la cultura i la llengua pròpies

ÀMBIT 3

Com ens cuidem?

1. Garantir l'**accés al coneixement** com a eina d'empoderament individual i col·lectiu
2. Afrontar les **desigualtats entre homes i dones**, reconeixent, posant en valor i redistribuint les tasques de cura tradicionalment feminitzades
3. Protegir les **persones en situació de vulnerabilitat** i dotar-les d'eines per superar-la
4. **Potenciar la sensibilitat en relació amb la cura** de la comunitat i del territori, particularment en relació amb el medi ambient
5. Avançar en la **inclusivitat social** per garantir un gaudi efectiu dels drets per part de tothom
6. Desenvolupar una **cultura de la salut** que reposi en infraestructures i serveis adequadament dotats i territorialment equilibrats
7. Emfatitzar les **relacions socials equitatives** a partir de la sensibilització social i institucional basada en una idea inclusiva de la cultura
8. Avançar en la creació i desenvolupament d'**estructures de protecció de les persones** basades en la proximitat i la conservació dels vincles comunitaris
9. Potenciar el paper de la societat civil com a generadora d'inclusivitat a través de l'**activisme**, el **voluntariat** i la **col·laboració amb els poders públics**
10. Atendre de manera **equitativa, plena i inclusiva** les necessitats bàsiques de les persones

ÀMBIT 4

Com ens cohesionem?

1. Enfortir i repensar la idea de Països Catalans com a **comunitat plural i diversa** que generi una **identitat compartida sòlida**
2. Definir estratègies institucionals i informals per **superar la fragmentació i els desequilibris** entre els diversos territoris dels Països Catalans
3. Afrontar el **repte demogràfic**, posant èmfasi en les estratègies d'acollida dels nouvinguts i de suport a les famílies
4. Incentivar una **cultura de la innovació** arrelada en el territori, amb la capacitat de potenciar la identitat comuna i generar inclusivitat
5. Regenerar la normalitat de la cultura compartida i **revertir la minorització, la folclorització i la fragmentació**
6. Resituar la **cultura catalana en el context internacional** i, particularment, potenciar la seva projecció europea
7. Reforçar el **vincle entre la producció cultural i les problemàtiques socials i ambientals**, particularment davant de l'emergència climàtica, la pressió turística i les desigualtats socioeconòmiques
8. Recuperar el sentit de la història i assumir la importància dels **vincles col·lectius i els patrimonis espirituals**, en un context en què la immediatesa genera isolament, desorientació i angonya
9. Posar en valor el **patrimoni cultural (material i immaterial)** com a element de vertebració i d'inclusió social
10. Refermar la **vinculació entre territori i cultura**, particularment a partir de la revalorització del paisatge, de l'urbanisme i, en general, de l'entorn físic

Esteve Plantada i Guillem Nivet, president de la Bressola, en l'acte del Nou Congrés a Perpinyà, el 13 d'abril de 2024. Foto: Alex Rademakers, Congrés de Cultura Catalana

Lingüística, sorgit de l'àmbit de la Llengua. També es crea la mateixa Fundació Congrés de Cultura Catalana, la Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DEPANA), la Institució Catalana d'Estudis Agraris, la Societat Catalana d'Ordenació del Territori, el Servei per a la Protecció del Patrimoni Arquitectònic Català (SERPAC), l'Institut de Projecte Exterior de la Cultura Catalana (IPECC) o la ja esmentada Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Veiem també la integració de diversos noms significatius del Congrés en les formes de poder autònom posterior.

En termes de valoració, el Congrés va representar un moment excepcional de la força del catalanisme amb una gran capacitat de mobilització i legitimació discursiva que en poques ocasions posteriors ha igualat el nacionalisme català. Es va inserir plenament en les formes de canvi cultural de l'Europa occidental que des de les resistències antifeixistes durant la Segona Guerra Mundial, passant per la renovació intel·lectual i generacional dels seixanta, havien apostat per un projecte global de canvi promocionant la regeneració de les democràcies i per la normalització política i institucional després de 1945.

El CCC és un testimoni de primer ordre de la renovació de les formes ètiques i estètiques de la imaginació nacional i les seves expressions materials. Compta amb el valor d'haver promogut una d'aquestes propostes de democratització, que ens ajuda a entendre millor la pluralitat del catalanisme i el paper dels seus agents productors i mediadors: entre la infraestructura productiva i la superestructura ideològica i simbòlica del projecte nacional.

PER QUÈ ENS CAL UN NOU CONGRÉS DE CULTURA CATALANA, 50 ANYS DESPRÉS?

D'ençà d'aquell Congrés, però, el país ha canviat molt. Des de la Fundació Congrés de Cultura Catalana apunten que som en un context de crisi global i cal reflexionar sobre els reptes actuals als Països Catalans: treballar en la cohesió social, entomar una nova realitat social més diversa i polièdrica, treballar la identitat comuna, identificar els nous reptes i transformar el pensament en acció. En aquest sentit, discursivament el nou Congrés de Cultura Catalana ha manifestat el seu interès a generar nous espais i nous lideratges, amb la mirada posada en el futur i les noves generacions.

El plantejament del nou Congrés busca ser coherent amb un nou model de país: paisatge i ecologia, equilibri del territori, cohesió i llegir la nova realitat social, més diversa, amb noves identitats i també amb noves percepcions nacionals. Es parla d'un nou Congrés com a eina per debatre i fixar objectius sobre l'aprofundiment de l'autogovern, la llengua, la difusió cultural, el poder i la sobirania des de la perspectiva de cadascun dels Països Catalans. Quin país volem en els pròxims cinquanta anys?

Després de les sessions de treball fetes a partir del 2023 a Barcelona, València i Palma, s'ha elaborat una «Crida inicial» en què s'identifiquen els quaranta reptes que hauran de ser tractats i treballats, articulats al voltant de quatre grans àmbits de treball: Com ens mantenim? Com ens comuniquem? Com ens cuidem? Com ens cohesionem? Cadascun d'aquests àmbits compta amb deu reptes i cada repte generarà diverses accions i debats. És una oportunitat per generar un nou fil d'imaginació i acció per a la societat del demà, i una actualització del lema històric del congrés. Tenim història, tenim futur. ■